

Naturstyrelsen
Charlotte Egebæk Hansson
Gjøddinggård, Førstballevej 2
7183 Randbøl

Kystdirektoratet
J.nr. 24/05340-8
Ref. Hans Peter Therkildsen
12-09-2024

Dispensation til udskiftning af 3 båker (sømærker) inden for klitfredningslinjen

Ansøgning

Der er den 17. juni 2024 ansøgt om dispensation fra naturbeskyttelseslovens¹ § 8 til udskiftning af 3 båker inden for klitfredningslinjen på ejendommene matr.nr. 36au Stenbjerg by, Nørhå og matr.nr. 14l Vigsø by, Vigsø i Thisted Kommune og matr.nr. 1h Kærgård, Ål i Varde Kommune.

Afgørelse

Kystdirektoratet giver dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 65 b, stk. 1, jf. § 8 samt klitfredningsbekendtgørelsen² § 1, jf. § 4, til det ansøgte.

Dispensationen gælder kun klitfredningslinjen. I skal selv undersøge, om jeres projekt kræver tilladelse efter anden lovgivning.

Dispensationen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 3 år efter, at den er meddelt, jf. naturbeskyttelseslovens § 66, stk. 2.

I kan læse mere om lovgrundlaget for afgørelsen i bilag 1.

Afgørelsen kan påklages

Afgørelsen kan påklages inden for fire uger.

I må ikke udnytte dispensationen før klagefristen er udløbet. Hvis der bliver klaget over afgørelsen, er dispensationen ikke gældende før klagesagen er færdigbehandlet. I vil få direkte besked fra Kystdirektoratet med oplysninger om, hvordan I skal forholde jer, hvis der bliver klaget over afgørelsen.

I kan se en klagevejledning i bilag 2.

¹ Lovbekendtgørelse nr. 927 af 28. juni 2024 om naturbeskyttelse.

² Bekendtgørelse nr. 1061 af 21. august 2018 om klitfredning.

Redegørelse for sagen

Der er ansøgt om at udskifte 3 båker (sømærker) langs den jyske vestkyst. Båkerne er markant placeret i kystlandskabet på ellers ubebyggede og klitfredede arealer. Båkerne er ejet af Naturstyrelsen, der også ejer arealerne ved Stenbjerg og Kærgård. Arealet ved Vigsø er privatejet og der foreligger en fuldmagt.

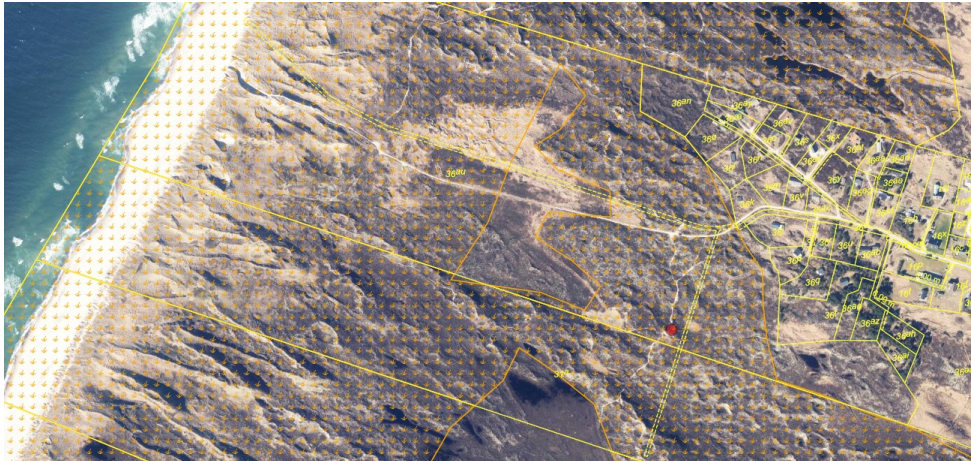

Fig. 1. Ortofoto 2023. Båken ved Stenbjerg er markeret med en rød prik. Det orangeskraverede område markerer det klitfredede areal. De gule streger markerer de vejledende matrikelskel.

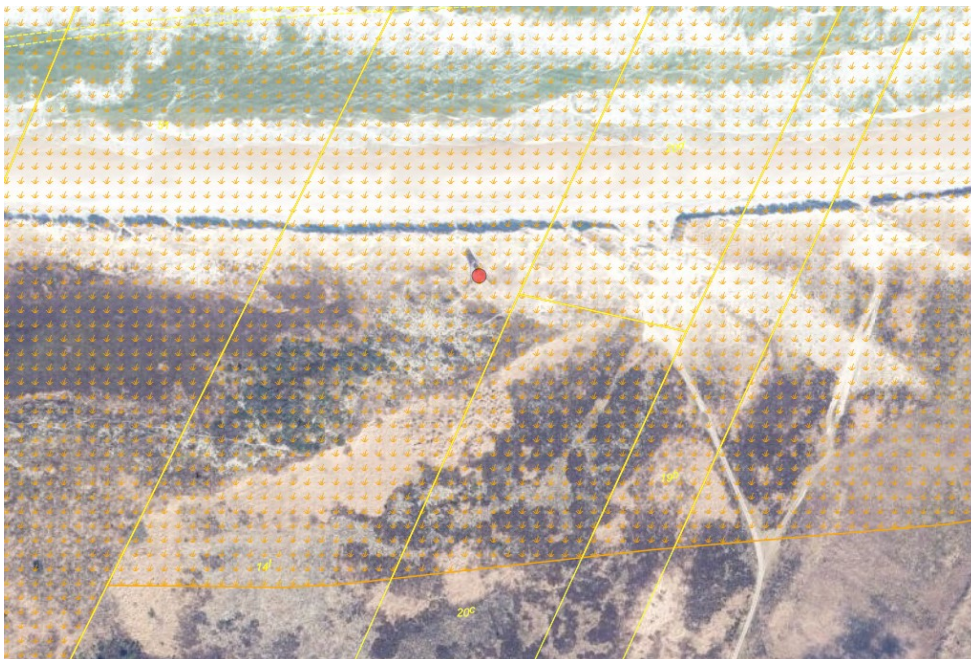

Fig. 2. Ortofoto 2023. Båken ved Vigsø er markeret med en rød prik. Det orangeskraverede område markerer det klitfredede areal. De gule streger markerer de vejledende matrikelskel.

Fig. 3. Ortofoto 2023. Båken ved Kærgård er markeret med en rød prik. Det orangeskraverede område markerer det klitfredede areal. De gule streger markerer de vejledende matrikelskel.

Ansøger oplyser:

”Naturstyrelsen ejer 6 båker langs den jyske vestkyst. Båkerne er fredede og der er udarbejdet en vedligeholdelsesmanual, godkendt af Slots og kulturstyrelsen som giver mulighed for udskiftning af båkerne 1:1. Der er 3 båker der søges tilladelse til at udskifte 1:1. Vigsø Båke, Stenbjerg og Kærgård Båke.”

Af ansøgningsmaterialet fremgår desuden:

Det forudsættes at den primær produktion af træ- og stålkonstruktionen foregår i egnede produktionslokaler og ikke på selve pladsen. Arbejdet på byggepladsen vil udelukkende bestå i montage af træ- og stålkonstruktionen samt etablering af nye fundamenter ved Vigsø Båke. Der må kun foretages kortvarigt arbejde på selve lokationen, dvs. tre sammenhængende dage undtagen ved Vigsø Båke som skal have udarbejdet et nyt fundament. Gravearbejdet i klitten vil være begrænset til, hvad der er nødvendigt ved udskiftning af punktfundamenterne.

Der skal anvendes lift på bælder eller kranbil til at montere træ- og stålkonstruktionerne på pladsen. Som adgangsvej udlægges 3 x 2 meter stålplader med en tykkelse tilpasset maskinernes vægt. Vejen opbygges med komprimeret stabilgrus på en filtdug, så materialet kan fjernes igen og området retableres. Kørevejen ved Vigsø Båke skal være egnet til, at en betonblander kan køre ud i området og støbe nye fundamenter.

Arbejdet forventes udført i fjerde kvartal 2025.

Af bygningsfredningen fremgår det:

”Båkerne der udgør et sammenhængende system af sømærker langs vestkysten, afspejler bestræbelserne på at øge sikkerheden til søs i 1800-tallets sidste halvdel, hvor der skete en markant stigning i den internationale sejlads. (ELI, Skov- og Naturstyrelsen, 1997).

Bygningssynet finder, at bårerne i Løkken, Vigsø, Thorup, Stenbjerg, Vedersø, Husby Klit, Åregab, Havrvig, Kærgårde og Ringebjerg har de særlige kulturhistoriske og arkitektoniske værdier, der kan begrunde en fredning. (ELI, Skov- og Naturstyrelsen, 1997). (Skov- og Naturstyrelsen, 1997)”

Stenbjerg Båke

Kørevej ved Stenbjerg Båke.

Vigso Båke. Punktfundamenterne ved Vigso Båke er udtjente og skal skiftes.

Kørevej ved Vigso Båke

Kærgård Båke

Kørevej ved Kærgård Båke

Vurdering efter lovgivning om international naturbeskyttelse

I behandlingen af en ansøgning om dispensation fra klitfredningslinjen skal Kystdirektoratet vurdere, om det ansøgte kan påvirke Natura 2000-områder eller dyre- og plantearter på habitatdirektivets bilag IV. Læs evt. mere herom i bilag 1.

Natura 2000

Stenbjerg Båke ligger i Natura 2000-område nr. 43, Klitheder mellem Stenbjerg og Lodbjerg. Natura 2000-området omfatter habitatområde nr. 220 og fuglebeskyttelsesområde nr. 119. Båken og kørselsruten ligger inden for habitatnaturtyperne klithede og grå/grøn klit.

Vigsø Båke ligger omgivet af Natura 2000-område nr. 24, Hanstholm Reservatet, Hanstholm knuden, Nors Sø og Vandet Sø med en afstand på ca. 130 meter. Natura 2000-området omfatter habitatområde nr. 220. Vigsø Båke ligger i en afstand af ca. 5,7 km fra nærmeste fuglebeskyttelsesområde nr. 119.

Kærgård Båke ligger i Natura 2000-område nr. 84, Kallesmærsk Hede, Grærup Langsø, Filsø og Kærgård Klitplantage. Natura 2000-området omfatter habitatområde nr. 73 og fuglebeskyttelsesområde nr. 119. Båken og kørselsruten ligger inden for habitatnaturtyperne klithede, grå/grøn klit, havtornklit og grårisklit.

Udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områderne ses i bilag 3.

Det er Kystdirektoratets vurdering, at det ansøgte ikke i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, kan påvirke Natura 2000-områder væsentligt. Ved vurderingen er der særligt lagt vægt på at der er tale om genopførelse af anlæg af en begrænset størrelse. Der er desuden lagt vægt på, at anlægsfasen med udlægning af køreplader og arbejdskørsel er af kort varighed, da der primært er tale om montering af færdige elementer og kun ved den ene båke vil der være støbearbejde. Der er derudover lagt vægt på klitnaturtypernes store naturlige dynamik, hvor kortvarig forstyrrelse ikke vil have negativ betydning for bevaringstilstanden. Det ansøgte vil således efter Kystdirektoratets vurdering ikke medføre en væsentlig påvirkning af de naturtyper, levesteder og/eller arter, som området er udpeget for at bevare, og der er derfor ikke behov for en nærmere konsekvensvurdering.

Bilag IV-arter

På baggrund af et generelt kendskab til bilag IV-arters forekomst i Danmark og deres valg af levested samt gennemgang af offentlige databaser, vurderer Kystdirektoratet, at lokaliteten er et potentielt levested for bilag IV-arter.

I området omkring båkerne er der fundet spidssnudet frø, strandtudse og markfirben, hvor spidssnudet frø er tilknyttet fugtige klitlavninger, som ikke berøres af projektet, hvorimod markfirben foretrækker, og strandtudse jævnlige raster og fouragerer på, de tørre klitter. Det vurderes derfor, at markfirben og strandtudse potentielt påvirkes af det ansøgte. Det vurderes, at det ansøgte i driftsfasen ikke vil påvirke de nævnte arter negativt, da der er tale om genopførelse

af eksisterende anlæg, som i sig selv ikke direkte eller indirekte påvirker levesteder for markfirben, strandtudse eller andre bilag IV arter.

Anlægsfasen udføres ifølge ansøgningen mellem medio oktober og december/januar, hvor markfirben og strandtudse er i vinterhi, og ikke kan opsøge byggepladss. Anlægsarbejderne vurderes derfor ikke at udgøre risiko for drab af individer af arterne.

Anlægsfasens aktiviteter vurderes ikke at påvirke klitnaturtyperne, der udgør de to arters levested, negativt. Der er i denne vurdering lagt vægt på klitternes dynamiske natur og anlægsfasens korte varighed, samt at der ikke søges om aktiviteter, der ændrer på de hydrologiske forhold på stederne.

Kystdirektoratet vurderer på denne baggrund, at det ansøgte projekt ikke vil medføre beskadigelse/ødelæggelse af plantearter eller yngle- eller rasteområder for de dyrearter, der fremgår af habitatdirektivets bilag IV.

Begrundelse for afgørelsen

Det ansøgte ligger inden for klitfredningslinjen og forudsætter derfor dispensation efter naturbeskyttelsesloven for så vidt angår udskiftning af selve båken samt dispensation fra klitfredningsbekendtgørelsen for så vidt angår anlægsarbejde i form af gravning og kørsel med motorkøretøjer uden for lovligt anlagte veje.

På baggrund af sagens oplysninger, vurderer Kystdirektoratet, at der er tale om et særligt tilfælde, hvor der kan dispenseres fra klitfredningen. Kystdirektoratet lægger til grund for denne vurdering, at der er tale om udskiftning af fredede anlæg med kulturhistorisk værdi, og at udskiftningen ikke vil påvirke landskabet, idet de nye båker er magen til de gamle. Det er indgået i Kystdirektoratets vurdering, at en dispensation ikke vil få utilsigtet præcedensvirkning i strid med bestemmelsens formål.

Kystdirektoratet har vurderet det ansøgte i forhold til international lovgivning om naturbeskyttelse og konkluderet, at der ikke er hensyn, der taler afgørende imod det ansøgte. Se afsnittet "Vurdering efter lovgivning om international naturbeskyttelse".

Kystdirektoratet giver på denne baggrund dispensation til udskiftning af 3 båker.

Med venlig hilsen

Hans Peter Therkildsen
Fuldmægtig | Kystzoneforvaltning
haph@kyst.dk

Bilagsliste:

Bilag 1: Lovgivning

Bilag 2: Klagevejledning

Bilag 3: Udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området

Afgørelsen er også sendt til:

- Thisted Kommune, teknisk@thisted.dk
- Danmarks Naturfredningsforening, dn@dn.dk
- Danmarks Naturfredningsforening, Thy, thy@dn.dk
- Friluftsrådet centralt: fr@friluftsradet.dk
- Friluftsrådet, Kreds Nordvest v/ Jørn Schjøtler, nordvest@friluftsradet.dk
- Dansk Ornitologisk Forening, natur@dof.dk og dof@dof.dk
- Dansk Ornitologisk Forening, Thisted, thisted@dof.dk
- Dansk Botanisk Forening, Jyllandskredsen, dbf.oestjylland@gmail.com
- Dansk Kano og Kajak Forbund, miljo@kano-kajak.dk
- Danmarks Jægerforbund, sager@jaegerne.dk
- Slots- og Kulturstyrelsen, post@slks.dk
- Museum Thy, kontakt@museumthy.dk
- Nationalpark Thy, thy@danmarksnationalparker.dk
- Fredningsnævnet for Nordjylland, nordlige del, nordjyllandnord@fredningsnaevn.dk
- Varde Kommune, vardekommune@varde.dk
- Danmarks Naturfredningsforening, Varde, varde@dn.dk
- Friluftsrådet, Kreds Sydvestjylland, sydvestjylland@friluftsradet.dk
- Dansk Ornitologisk Forening, Varde, varde@dof.dk

Afgørelsen offentliggøres desuden på Kystdirektoratets hjemmeside, www.kyst.dk.

Bilag 1: Lovgrundlag

Naturbeskyttelsesloven

Af naturbeskyttelseslovens³ § 8 fremgår, at der ikke må foretages ændringer i tilstanden af klitfredede arealer. Formålet med bestemmelserne om klitfredning er at sikre, at arealerne nær kysten bevares så uberørte som muligt. Hermed varetages landskabelige, biologiske og rekreative hensyn.

Forbuddet mod tilstandsændringer betyder bl.a., at der ikke må opføres bebyggelse, foretages terrænændringer eller etableres beplantning inden for klitfredningen. Der må heller ikke foretages gravearbejde, etableres hegn, placeres campingvogne og lignende, arealerne må ikke afgræsses, og der må ikke foretages udstykning, matrikulering eller arealoverførsel, hvorved der fastlægges skel.

En række ændringer er dog umiddelbart undtaget fra forbuddet. Undtagelserne fremgår af lovens § 8a. Kystdirektoratet har desuden mulighed for at dispensere til visse anlæg, eller hvis der er tale om et særligt tilfælde, jf. lovens § 65b.

Af klitfredningsbekendtgørelsens⁴ § 1 fremgår, at det på de klitfredede arealer blandt andet ikke er tilladt at fjerne beplantning eller indretninger, der tjener til sandflugtens dæmpning, køre med motorkøretøjer uden for lovligt anlagte veje, at opstille telte og lignende eller at foretage gravearbejde, at cykle eller ride uden for lovligt anlagte veje.

Kystdirektoratet kan gøre undtagelse fra forbuddene, jf. § 4.

Af hensyn til de nationale interesser, der er knyttet til kystområderne, administreres bestemmelserne om klitfredningslinjen meget restriktivt. Der dispenseres desuden kun, når dispensationen vil være uden konsekvenser for den fremtidige administration af klitfredningen.

Lovgivning om international naturbeskyttelse

Ifølge habitatbekendtgørelsen⁵ skal Kystdirektoratet, før der gives dispensation fra klitfredningen, vurdere om det ansøgte i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt (en væsentlighedsvurdering). Direktoratet vurderer i den forbindelse, om det ansøgte kan påvirke områdets naturtyper og levesteder samt de arter, som området er udpeget for at bevare. Hvis det ikke kan udelukkes, at det ansøgte kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt, skal der foretages en nærmere konsekvensvurdering af projektets virkninger på Natura 2000-området under hensyn til bevaringsmålsætningen for det pågældende område. Viser vurderingen, at projektet vil skade det internationale naturbeskyttelsesområde, kan der ikke meddeles dispensation til det ansøgte.

³ Lovbekendtgørelse nr. 927 af 28. juni 2024 om naturbeskyttelse.

⁴ Bekendtgørelse nr. 1061 af 21. august 2018 om klitfredning.

⁵ Bekendtgørelse nr. 1098 af 21. august 2023 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter.

Kystdirektoratet er desuden forpligtet til at varetage beskyttelseshensyn til en række dyr og planter (arter på habitatdirektivets bilag IV) over alt i landet, det vil sige uanset om de forekommer inden for et af de udpegede Natura 2000-områder eller udenfor. Der kan ikke gives dispensation fra klitfredningen, hvis det ansøgte kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder for de pågældende dyrearter eller ødelægge de pågældende plantearter.

Bilag 2: Klagevejledning

Kystdirektoratets afgørelse kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentliggjort på vores hjemmeside, regnes fristen dog altid fra offentliggørelsen. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller helligdag, forlænges klagefristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- adressaten for afgørelsen
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører
- offentlige myndigheder
- en berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Der klages via Klageportalen, der kan findes på www.naevneneshus.dk, eller alternativt på www.borger.dk og www.virk.dk. Der logges ind med MitID. Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen.

Det koster 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer i gebyr at indgive en klage. Betaling foregår via Klageportalen.

Miljø- og Fødevareklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis man ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal man sende en begrundet anmodning til Kystdirektoratet. Kystdirektoratet videresender herefter anmodningen til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt anmodningen kan imødekommes.

Fristen for eventuelt søgsmål ved domstolene er 6 måneder, jf. § 88, stk. 1, i naturbeskyttelsesloven.

**Bilag 3: Udpegningsgrundlag for Natura 2000-område nr. 43,
Klitheder mellem Stenbjerg og Lodbjerg, Natura 2000-område nr. 24,
Hanstholm Reservatet, Hanstholm knuden, Nors Sø og Vandet Sø og
Natura 2000-område nr. 84, Kallesmærsk Hede, Grærup Langsø, Filsø
og Kærgård Klitplantage**

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 184		
Naturtyper:	Forklit (2110)	Hvid klit (2120)
	Grå/grøn klit* (2130)	Klithede* (2140)
	Havtornklit (2160)	Grårisklit (2170)
	Klitlavning (2190)	Lobeliesø (3110)
	Søbred med smårter (3130)	Næringsrig sø (3150)
	Brunvandet sø (3160)	Vandløb (3260)
	Stilkeke-krat (9190)	
	Arter:	Stor vandsalamander (1166)

Naturtyper og arter, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. Tal i parentes henviser til de talkoder, som benyttes for naturtyper og arter fra habitatdirektivets bilag 1 og 2. * angiver, at der er tale om en prioriteret naturtype. Udpegningsgrundlag for habitatområder er blevet revideret som beskrevet i basisanalysen.

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 119		
Fugle:	Trane (Y)	Tinksmed (Y)

Fugle, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. I parenteserne står "T" for trækfugl og "Y" for ynglefugl. Udpegningsgrundlag for fuglebeskyttelsesområder er blevet revideret som beskrevet i basisanalysen.

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 220		
Naturtyper:	Hvid klit (2120)	Grå/grøn klit* (2130)
	Klithede* (2140)	Havtornklit (2160)
	Grårisklit (2170)	Klitlavning (2190)
	Kalkoverdrev* (6210)	

Naturtyper og arter, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. Tal i parentes henviser til de talkoder, som benyttes for naturtyper og arter fra habitatdirektivets bilag 1 og 2. * angiver, at der er tale om en prioriteret naturtype. Udpegningsgrundlag for habitatområder er blevet revideret som beskrevet i basisanalysen.

Udpegningsgrundlaget er gennemgået i 2018-22. Ege-blandskov (9160) er ikke tilstede i habitatområde nr. 24. Den nævnte naturtype gennemgås derfor ikke yderligere.

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 22		
Fugle:	Rørdrum (Y)	Sædgås (T)
	Kornhæbbet gås (T)	Rørhøg (Y)
	Trane (Y)	Hjelle (Y)
	Tinksmed (Y)	Mosehornugle (Y)
	Natdrav (Y)	Rødrygget tomskade (Y)

Fugle, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. I parenteserne står "T" for trækfugl og "Y" for ynglefugl. Udpegningsgrundlag for fuglebeskyttelsesområder er blevet revideret som beskrevet i basisanalysen.

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 73

Naturtyper:	Strandeng (1330)	Forklit (2110)
	Hvid klit (2120)	Grå/grøn klit* (2130)
	Klithede* (2140)	Havtornklit (2160)
	Grårisklit (2170)	Skovklit (2180)
	Klittavning (2190)	Enebærklit* (2250)
	Lobeliesø (3110)	Søbred med småurter (3130)
	Kransnålalge-sø (3140)	Næringsrig sø (3150)
	Brunvandet sø (3160)	Vandløb (3260)
	Våd hede (4010)	Tør hede (4030)
	Enekrat (5130)	Surt overdrev* (6230)
	Tidvis våd eng (6410)	Urtebræmme (6430)
	Hængesæk (7140)	Tørvelavning (7150)
	Kildevæld* (7220)	Rigkær (7230)
	Bøg på mor med kristtorn (9120)	Stilkeke-krat (9190)
	Skovbevokset tørvemose* (91D0)	Elle- og askeskov* (91E0)
Arter:	Odder (1355)	

Naturtyper og arter, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. Tal i parentes henviser til de talkoder, som benyttes for naturtyper og arter fra habitatdirektivets bilag 1 og 2. * angiver, at der er tale om en prioriteret naturtype. Udpegningsgrundlag for habitatområder er blevet revideret som beskrevet i basisanalysen.

Udpegningsgrundlaget er gennemgået i 2018-22. Enebærkrat (5130) og kildevæld (7220) er ikke tilstede i habitatområde 73. De nævnte naturtyper gennemgås derfor ikke yderligere.

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 113

Fugle:	Rødstrubet lom (T)	Sortstrubet lom (T)
	Dværgmåge (T)	

Fugle, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. I parenteserne står "T" for trækfugl og "Y" for ynglefugl. Udpegningsgrundlag for fuglebeskyttelsesområder er blevet revideret som beskrevet i basisanalysen.

Udpegningsgrundlaget er gennemgået i 2018-22. Sortstrubet lom og Dværgmåge er ikke tilstede i fuglebeskyttelsesområde 113. De nævnte fugle gennemgås derfor ikke yderligere.

(fra [Natura 2000-planen 2022-27](#))